

БЕРТОЛТ БРЕХТ ИЗ „РАЗКАЗИ ЗА ГОСПОДИН КОЙНЕР“

Превод от немски: Венцеслав Константинов, 1983

chitanka.info

ОТПОР СРЕЩУ НАСИЛИЕТО

Веднъж, когато господин Койнер, мислителят, произнасяше реч против насилието пред голям брой хора в една зала, той забеляза, че слушателите му внезапно се отдръпват от него и бързо се разотиват. Огледа се и видя, че зад него стои Насилието.

— За какво говориш? — попита го то.

— Държа реч в защита на насилието — отвърна господин Койнер.

Когато господин Койнер си тръгна, учениците му го наобиколиха и го упрекнаха в безгръбначност. Господин Койнер отговори:

— Аз нямам гръбнак за пречупване. Тъкмо аз трябва да надживея Насилието.

И Господин Койнер разказа следната история:

Веднъж през нелегалните години в дома на господин Еге, който се бил научил да казва „не“, дошъл някакъв агент и му представил удостоверение, издадено му от онзи, които владеели града. Съгласно това удостоверение, на агента принадлежал всеки дом, в който стъпел кракът му, както и всяка храна, която си пожелаел, а всеки човек, на когото се спирал погледът му, бил длъжен да му се подчинява.

Агентът се разположил на един стол, поискал да яде, измил се, легнал си и преди да заспи, с лице към стената, попитал:

— Ще ми се подчиняваш ли?

Господин Еге го завил с одеялото си, пазел го от мухи, бдял над съня му и така, както през първия ден, му служил в продължение на седем години. Всичко изпълнявал господин Еге, само от едно се пазел — да не изпусне думица. Изминали седемте години, а агентът бил вече затъсякал от многото ядене, спане и издаване на заповеди. И един ден умрял. Господин Еге го увил в окъсано одеяло, извлякъл го от дома си, почистил леглото, измазал стените, въздъхнал и отговорил:

— Не!

ЗА ТЕЗИ, КОИТО НОСЯТ ЗНАНИЕТО

— Който носи знанието, не бива да се бори; нито да казва истината; нито да прави услуга; нито да гладува; нито да отхвърля почестите; нито да се отличава с нещо. Който носи знанието, от всички

добродетели притежава само една — това, че носи знанието — рече господин Койнер.

ПРАВОТО ДА ИМАШ СЛАБОСТ

Господин К. помогна на единого в трудно начинание. Като последица онзи не прояви капка благодарност.

И ето че господин К. учуди приятелите си, като се заоплаква шумно от неблагодарността на другия. Те намериха поведението на господин К. за некрасиво и добавиха:

— Нима не знаеше, че нищо не се прави заради благодарност, понеже човекът е прекалено слаб, за да бъде благодарен?

— Ами аз — попита господин К., — аз не съм ли човек? Защо да не бъда толкова слаб, че да изисквам благодарност? Хората винаги смятат, че се признават за глупави, ако признаят, че срещу тях е била извършена подлост. Отденакъде?

ГОСПОДИН К. КАРА АВТОМОБИЛ

Господин К. се бе научил да кара автомобил, но отначало още не караше много добре.

— Та човек трябва да умее да кара два автомобила, също и колата пред собствената. Само когато наблюдаваш каква е пътната обстановка за автомобила, който се движи пред теб, и преценяваш неговите затруднения, ще знаеш как да постъпиш по отношение на този автомобил.

ПОГРЕШНО РАЗБРАНО

Господин К. посети едно събрание и после разказа следната история:

— В големия град X. има един така наречен „Хумпф клуб“, в който съществувал обичаят след някоя превъзходна вечеря няколко пъти в годината да се назава „хумпф“. Към клуба се числели хора, на които било невъзможно постоянно да прикриват мнението си, но трябвало да установят, че всичките им изказвания се разбират погрешно.

— Впрочем чувам — добави господин К. и поклати глава, — че дори и това „хумпф“ се разбира погрешно от някои, които смятат, че то

не означава *нищо*.

ДВАМА ШОФЬОРИ

Когато запитаха господин К. за работния метод на двама режисьори, той ги сравни по следния начин:

— Познавам един шофьор, който добре владее пътните правила, спазва ги и умее да се възползува от тях. Той знае как майсторски да изпревари, после отново да поддържа равномерна скорост, да щади мотора на колата си и тъй, внимателно и смело, той намира пътя си сред останалите превозни средства. Друг един шофьор, когото познавам, постъпва иначе. Повече, отколкото за своя път, той се интересува за цялостното движение и се чувствува само частица от него. Не използва правата си и не се проявява особено като личност. Кара в единомислие с колата пред него и колата зад него и изпитва постоянно удоволствие от придвижването напред на всички коли, та и на пешеходците.

ЧУВСТВО ЗА СПРАВЕДЛИВОСТ

Човекът, у когото господин К. бе на гости, имаше куче. Един ден то допълзя, показвайки с целия си вид, че се чувствува виновно.

— Направило е никаква беля, веднага му заговорете строго и с огорчение — посъветва господин К.

— Но аз не зная каква беля е направило — възпротиви се домакинът.

— Това пък не може да знае кучето — настойчиво продължи господин К. — Бързо покажете своето изумление и неодобрение, иначе ще страда чувството му за справедливост.

ГОСПОДИН КОЙНЕР И РИСУНКАТА НА ПЛЕМЕННИЦАТА МУ

Господин Койнер разгледа рисунката на малката си племенница. Тя изобразяваше кокошка, която летеше над един двор.

— Защо твоята кокошка има всъщност три крака? — попита господин Койнер.

— Кокошките не могат да летят — отвърна малката художничка, — и затова ѝ сложих трети крак да се отблъсва.

— Доволен съм, че попитах — каза господин Койнер.

ГОСПОДИН КОЙНЕР И ГИМНАСТИЧЕСКИТЕ УПРАЖНЕНИЯ

Един приятел разказа на господин Койнер, че здравето му се подобрило, след като в градината обрал всички череши на едно голямо дърво. Пълзял до самия край на клоните и разнообразните движения, протяганията встрани и нагоре навярно му се отразили добре.

— Изядохте ли черешите? — попита господин Койнер, а когато получи утвърдителен отговор, каза: — Тогава това са физически упражнения, които аз също бих си позволил.

ГНЕВЪТ И НАСТАВЛЕНИЯТА

Господин Койнер каза:

— Трудно е да наставляваш онези, към които изпитваш гняв. Но това е особено нужно, защото тъкмо на тях им е крайно потребно.

ГОСПОДИН КОЙНЕР И АКТРИСАТА

Господин Койнер имаше за приятелка една актриса, която получаваше подаръци от някакъв богаташ. Затова имаше по-различни възгледи за богаташите от господин Койнер. Господин Койнер смяташе, че богаташите са лоши хора, но приятелката му смяташе, че не всички са лоши. Защо смяташе тя, че не всички богаташи са лоши? Смяташе тъй не защото получаваше от тях подаръци, а защото приемаше от тях подаръци, тъй като бе убедена за самата себе си, че не би приемала подаръци от лоши хора. След като дълго размисля, господин Койнер остана с по-различно убеждение за нея, отколкото тя за себе си.

— Прибирай им парите! — извика господин Койнер (използвайки неизбежното). — Те не са заплатили подаръците, а са ги откраднали. Отнемай от тези лоши хора заграбената плячка, за да можеш да бъдеш добра актриса!

— Та не мога ли да бъда добра актриса и без да имам пари? — попита приятелката му.

— Не — отвърна господин Койнер поривисто. — Не, не и не.

ЛЮБОВ КЪМ КОГО?

За актрисата Ц. говореха, че се е самоубила от нещастна любов.
Господин Койнер каза:

— Самоубила се е от любов към самата себе си. Във всеки случай тя не може да е обичала Х. Иначе едва ли би му причинила такава болка. Любовта, това е желанието да дадеш нещо, а не да получиш. Любовта, това е изкуството да създадеш нещо със способностите на другия. За тази цел човек има нужда от уважението и симпатията на другия. Тези неща може винаги да се предизвикат. Прекаленото желание да бъдеш обичан има малко общо с истинската любов. Самолюбието винаги крие нещо самоубийствено.

кой кого познава?

Господин Койнер разпита две жени за мъжете им.

Едната разказа следното:

— Двадесет години живях с него. Спяхме в една стая и на едно легло. Хранехме се заедно. Той споделяше с мен всичките си работи. Запознах се с родителите му и общувах с всичките му приятели. Знаех всичките му болести, които сам той знаеше, и още няколко. От всички, които го познават, аз го познавам най-добре.

— Значи го познаваш? — попита господин Койнер.

— Познавам го.

Господин Койнер разпита и другата жена за мъжа ѝ.

Тя разказа следното:

— Често не се прибираше за дълго и аз не знаех никога дали ще си дойде. От една година вече не е идвал. Не зная ще се върне ли. Не зная в богат дом ли е роден, или в пристанищните улички. Домът, в който аз живея, е богат. Дали щеше да дойде при мен и в беден дом, кой знае? Той нищо не разказва, с мен разговаря само за *моите* работи. Тях той познава добре. Зная какво ще ми каже, нима е тъй? Когато си идва, понякога е гладен, но понякога — сит. Обаче невинаги яде, когато е гладен, а когато е сит, не отказва да хапне. Веднъж се прибра с рана. Превързах му я. Друг път го донесоха на ръце. А веднъж изгони всички хора от дома ми. Когато го наричам „тъмна личност“, смее се и казва: „Което е далеч, е тъмно, но което е пред очите ни, е ясно.“ Понякога обаче се мръщи за това обръщение. Не зная обичам ли го. Аз...

— Не говори повече — каза господин Койнер бързо. — Виждам, че го познаваш. Никой човек не познава другого повече, отколкото ти него.

НАЙ-ДОБРИЯТ СТИЛ

Единственото, което господин Койнер каза за стила, е:

— Трябва да може да се цитира. Цитатът е безличен. Кои са най-добрите синове? Онези, които правят да бъде забравен бащата!

ЕДНАКВИ Е ПО-ДОБРЕ ОТ РАЗЛИЧНИ

Хубаво е не че хората са различни, а че са еднакви. Еднаквите си допадат. Различните си дотягат.

МИСЛИТЕЛЯТ И НЕИСКРЕНЯ УЧЕНИК

При господин Койнер, мислителя, дойде един неискрен ученик и му рече:

— В Америка съществува теле с пет глави. Какво ще кажеш за това?

Господин Койнер отвърна:

— Не ще кажа нищо.

Тогава неискреният ученик се зарадва и рече:

— Колкото си по-мъдър, толкова повече би могъл да кажеш за това.

Глупакът очаква много. Мислителят говори малко.

КАКВО НЕ ОБИЧАШЕ ГОСПОДИН КОЙНЕР

Господин Койнер не обичаше да се сбогува, нито да поздравява, не обичаше чествувания, нито празненства, не обичаше да завършва една работа, нито да започва нов период от живота си, не обичаше разплати, нито отмъщения, нито заключителни преценки.

НЕПОДКУПНОСТ

На въпроса как може да възпиташ някого да бъде неподкупен, господин Койнер отговори:

— Като го нахраниш.

На въпроса как може да накараш някого да прави добри предложения, господин Койнер отговори:

— Като се погрижиш, той да има дял в облагите от предложенията си и да не може по друг начин, тоест сам, да постигне същите изгоди.

РОЛЯТА НА ЧУВСТВАТА

Господин Койнер бе с малкия си син на село. Една сутрин го откри, че плаче в ъгъла на градината. Попита го какво го измъчва и след като му казаха, продължи по пътя си. Но когато на връщане момчето все още плачеше, той го повика при себе си и му рече:

— Какъв смисъл има да плачеш при такъв вятър, щом никой не може да те чуе.

Момчето се сепна, схвана логиката и без да проявява повече чувства, се завърна при купчината пясък.

СЛУГА ИЛИ ГОСПОДАР

— Който не се занимава със самия себе си, погрижва се, щото други да се занимават с него. Той е или слуга, или господар. Един слуга и един господар почти не се различават, освен за слугите и господарите — каза господин Койнер, мислителят.

— Тогава значи правилно постъпва онъ, който се занимава със самия себе си?

— Който се занимава със самия себе си, не се занимава с нищо. Той е слуга на Нищото и господар на Нищото.

— Значи правилно постъпва онъ, който не се занимава със самия себе си?

— Да, ако не дава основание други да се занимават с него, тоест да не се занимават с нищо и да бъдат слуги на Нищото, което не са те самите, или да бъдат господари на Нищото, което не са те самите — каза господин Койнер, мислителят, с усмивка.

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на **Моята библиотека** и нейните всеотдайни помощници.

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.